

УДК 343.1:004.9
DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-374-381

Марина ДЕДУРА®
кандидат юридичних наук
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Досліджено питання цифрової трансформації кримінального провадження в умовах воєнного стану. Було розглянуто конкретні норми кримінального процесуального законодавства, в яких закріплено діджитал інструменти здійснення кримінального провадження, зокрема, ч. 6 ст. 110, ч. 6 ст. 236, ст. 245-1, ст. 268 КПК, ст. 206-1, ч. 1 ст. 615, ч. 11 ст. 615, абз. 2 ч. 11 ст. 615, ч. 12 ст. 615, ч. 14 ст. 615 КПК України. Враховуючи обсяг дослідження, нами було детально розглянуто декілька напрямів: дистанційна участь захисника у проведенні процесуальної дії (ч. 12 ст. 615 КПК України), електронна форма постанови слідчого, прокурора (ч. 6 ст. 110), збереження копій матеріалів кримінальних проваджень в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора (ч. 14 ст. 615 КПК України).

Ключові слова: цифровізація, трансформація, воєнний стан, діджитал інструменти, фіксування технічними засобами, дистанційна участь.

Постановка проблеми. 2022 рік позначиться в історії України як найскладніший рік і рік, на який випало найбільше випробувань. На початку 2022 р. здавалося, що країна перебуває в стані постійної цифрової трансформації – виникло безліч цифрових додатків «Дія», «Дія.Цифрова освіта», «Дія.Бізнес», проекти «Безпека дітей в Інтернеті», «Е-резидентство», «Дія.City» тощо. Планувалося повне перетворення України на справжню цифрову державу шляхом створення єдиного порталу, де можна отримати всі послуги онлайн швидко, зручно та людяно, мобільного додатка, в якому усі потрібні документи в одному місці. Але 24 лютого повністю змінило ці плани і змусило державу зосередитися на одному – дати військову відсіч ворогу і відновити територіальну цілісність України. Водночас процеси цифрової трансформації нашої держави загалом, а також окремих галузей права зокрема, в умовах воєнного стану, не зупинилися, а в окремих випадках – навіть пришвидшилися. Не минули ці процеси і галузь кримінального процесу.

Варто зазначити, що Верховна Рада України продовжила свою роботу після повномасштабного вторгнення і в турбо-режимі здійснює оновлення законодавства, зокрема й кримінального процесуального. Було ухвалено Закони України № 2111-IX від 03.03.2022, № 2137-IX від 15.03.2022, № 2201-IX від 14.04.2022 та багато інших нормативних актів, якими внесено зміни до КПК України. Загалом з моменту повномасштабного вторгнення росії на територію України Верховна Рада України ухвалила більше 15 законів, якими внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Аналіз нормативних актів свідчить про суттєві зміни в порядку здійснення кримінального провадження в умовах дії особливого правового режиму – воєнного стану. Однією з ознак ухвалених нормативних актів нами визначається те, що в них закріплюються діджитал інструменти здійснення кримінального провадження.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Розвиток України як цифрової держави, як держави у смартфоні, перетворення України на справжню цифрову державу пандемія COVID-19 та збройна агресія з боку рф «оголили» питання цифровізації кримінального процесу і зробили їх нагальними. Ці питання вже почали активно досліджуватися науковцями і така тематика, як «цифровізація

© М. Демура, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5637-3290>
tlepova.demura.marina@gmail.com

кримінального провадження» + «здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» висвітлюються у наукових виданнях на міжнародному та внутрішньодержавному рівнях.

Варто зазначити про ґрунтовну працю колективу авторів, в якій надано науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України: Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України [1]. В. Михайленко здійснила дослідження проблемних питань участі підозрюваного, обвинуваченого у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану [2]. Також суддею та наукинею було досліджено еволюцію судової практики у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану [3; 4].

Н. Глинська та Д. Клепка у першій частині свого ґрунтового дослідження визначили сучасні аспекти концептуалізації кримінального провадження [5]. Т. Фоміна у своїй роботі проаналізувала особливості збереження матеріалів кримінальних проваджень в умовах воєнного стану [6]. Окремо варто зауважити про дослідження порушених питань, які були здійснені до повномасштабного вторгнення, однак їх актуальність залишається чинною і зараз. Починаючи з 2014 р. науковці досліджували особливий правовий режим – у районі проведення антитерористичної операції [7; 8].

Метою статті є розгляд питання цифрової трансформації кримінального провадження в умовах воєнного стану. Планується розглянути конкретні норми кримінального процесуального законодавства, в яких закріплено діджитал інструменти здійснення кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. Загалом відмітимо, що діджиталізація кримінального провадження це вже не новела, вона стала невід'ємною частиною, ознакою його розвитку. І хоча на початку запровадження цифрових технологій до сфери кримінального провадження сприймалося вченими і правозастосовниками з обачністю, насторогою, то зараз ніхто не заперечує необхідність цифрової трансформації всіх галузей права, зокрема й кримінального процесуального. Особливо це набуває актуальності у світлі слів міністра цифрової трансформації України про перехід України в режим «без паперів», а також в аспекті цілей Міністерства цифрової трансформації України до 2024 р.: 100 % послуг для громадян та бізнесу будуть онлайн; 95 % населення, соціальних об'єктів і головних автошляхів будуть мати покриття швидкісним інтернетом, 6 млн українців будуть залучені до програми розвитку цифрових навичок та інше [9].

Щодо діджитал інструментів, які запроваджені у сферу кримінального провадження, зауважимо, що нами розглядаються законодавчі зміни, що були внесені до КПК України після 24 лютого 2022 р. Водночас окремі з цих змін діють виключно на період дії особливого правового режиму – режиму воєнного стану, а інші – продовжать свою дію і після скасування воєнного стану.

Пропонуємо вказати законодавчі норми, якими введено в дію цифрові інструменти кримінального провадження:

– слідчий, прокурор у разі потреби виготовляє постанову в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису службової особи, яка ухвалила відповідне процесуальне рішення, або створюється з використанням Інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування (ч. 6 ст. 110);

– слідчому, прокурору надано повноваження під час проведення обшуку долати системи логічного захисту, якщо особа, присутня при обшуку, відмовляється зняти (деактивувати) систему логічного захисту або обшук здійснюється за відсутності осіб (ч. 6 ст. 236 КПК);

– слідчому, прокурору надано повноваження під час проведення обшуку здійснювати пошук, виявлення та фіксацію комп'ютерних даних, що містяться в комп'ютерних систем або їх частинах, мобільних терміналах систем зв'язку тощо (ч. 6 ст. 236 КПК);

– Главу 20 доповнено новою статтею 245-1 «Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису»;

– зміни до порядку проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії як установлення місцезнаходження радіобладнання (радіоелектронного засобу). На

сьогодні не потребує дозволу слідчого судді установа мисцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) за заявою його власника (ст. 268 КПК);

– Параграф 1 глави 18 доповнено ст. 206-1 «Ухвала слідчого судді, суду про примусове годування підозрюваного, обвинуваченого, до якого застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою», в якій, серед іншого, визначається, що розгляд клопотання про примусове годування підозрюваного, обвинуваченого може бути проведений у режимі відеоконференції (абз. 4 ч. 3);

– можливість проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, без понятих, якщо їх залучення є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я. У такому разі процес і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису (ч. 1 ст. 615 КПК);

– розгляд клопотання про обрання стосовно затриманої особи запобіжного заходу здійснюється із застосуванням доступних технічних засобів відеозв'язку з метою забезпечення дистанційної участі затриманої особи, якщо в умовах воєнного стану відсутня об'єктивна можливість доставити затриману особу до слідчого судді, суду у визначений законом строк (ч. 1 ст. 615 КПК);

– можливість використання показань, отриманих під час допиту свідка, потерпілого, у тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, у кримінальному провадженні, що здійснюється в умовах воєнного стану, як доказів в суді за умов, якщо процес і результати такого допиту фіксувалися за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації (ч. 11 ст. 615 КПК);

– можливість використання показань, отриманих під час допиту підозрюваного, у тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, у кримінальному провадженні, що здійснюється в умовах воєнного стану, як доказів в суді за умов, якщо у такому допиті брав участь захисник, а процес і результати проведення допиту фіксувалися за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації (абз. 2 ч. 11 ст. 615 КПК);

– обов'язок дізнавача, слідчого, прокурора забезпечити участь захисника у проведенні окремої процесуальної дії, у тому числі у разі неможливості явки захисника – із застосуванням технічних засобів (відео-, аудіозв'язку) для забезпечення дистанційної участі захисника (ч. 12 ст. 615 КПК);

– копії матеріалів кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснюється в умовах воєнного стану, в обов'язковому порядку зберігаються в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора (ч. 14 ст. 615 КПК) тощо.

Як вже зазначалося вище, окремі з перелічених змін діють виключно на період дії особливого правового режиму – режиму воєнного стану (ч. 1 ст. 615 КПК, ч. 11 ст. 615 КПК, абз. 2 ч. 11 ст. 615 КПК, ч. 12 ст. 615 КПК, ч. 14 ст. 615 КПК України), а інші – продовжать свою дію і після скасування воєнного стану (ч. 6 ст. 110, ч. 6 ст. 236 КПК, ст. 245-1, ст. 268 КПК, ст. 206-1 КПК України). На нашу думку, окремі з положень ст. 615 КПК України продовжать свою дію і після завершення воєнного стану. Практика застосування окремих нововведень проілюструє їх актуальність, результативність, а також можливість застосування в подальшому у мирний час. Наприклад, «заміна» понятих на безперервний відеозапис, електронні копії матеріалів провадження та інше.

Звісно в межах одного дослідження неможливо розглянути всі зміни до кримінального процесуального законодавства, що були внесені після 24 лютого 2022 р. Водночас, на нашу думку, ключові з них були наведені вище. Далі пропонуємо більш детально зупинитися на декількох нормах.

До питання про дистанційну участь захисника у проведенні процесуальної дії (ч. 12 ст. 615 КПК України).

Аналіз цієї норми дає підстави для наукової дискусії. Зокрема, І. Глов'юк звертає увагу, що ч. 12 ст. 615 КПК України щодо можливості дистанційної участі захисника у проведенні окремої процесуальної дії в редакції, що прийнята законодавцем, не забезпечує здійснення ефективного захисту [10, с. 59–60]. На переконання колективу авторів науково-практичного коментаря Розділу IX-1 КПК України, «має бути врахована думка захисника та його підзахисного щодо можливості здійснення «дистанційного захисту» з огляду на такі конвенційні вимоги, як практичність та дієвість (ефективність) професійної правничої допомоги, зокрема в аспекті конфіденційності спілкування з адвокатом». Також науковці звертають увагу, що в ч. 12 ст. 615 КПК України

можливість дистанційної участі захисника забезпечується шляхом застосуванням технічних засобів – відео-, аудіозв'язку. На їх думку, аудіозв'язок не здатен повною мірою відповідати вимогам статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Доцільно забезпечувати дистанційну участь захисника за необхідності шляхом проведення окремої процесуальної у режимі відеоконференції, яка має фіксуватися за допомогою технічних засобів відеозапису» [1]. Цілком підтримуємо позицію авторів, звернемо увагу ще на інші моменти. Наприклад, виникає питання «Яким чином забезпечити конфіденційне спілкування підозрюваного із захисником перед проведенням процесуальної у режимі відеоконференції?». Спілкування перед проведенням процесуальної дії має на меті формування лінії захисту, обрання спільної позиції, надання захисником порад щодо поводження під час проведення подальшої процесуальної дії тощо. Отже, конфіденційне спілкування підозрюваного із захисником обов'язково має бути забезпечено дізнавачем, слідчим, прокурором перед проведенням відповідної процесуальної дії з метою гарантування дотримання прав та свобод підозрюваного, а також з метою забезпечення реалізації гарантій адвокатської діяльності. Нами пропонується норму ч. 12 ст. 615 КПК України доповнити положенням наступного змісту: «Перед проведенням процесуальної дії, дізнавач, слідчий, прокурор зобов'язані забезпечити право підозрюваного вільно і без обмежень у часі спілкуватися із захисником із дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування». Узагальнюючи цитовані положення, висловлені науковцями, а також власні думки, норму щодо дистанційної участі захисника для проведення процесуальної дії, на нашу думку, можна реалізувати за таких умов:

– дізнавачем, слідчим, прокурором повинна бути врахована думка захисника та його підзахисного щодо можливості здійснення «дистанційного захисту»;

– перед проведенням процесуальної дії, дізнавач, слідчий, прокурор зобов'язані забезпечити право підозрюваного вільно і без обмежень у часі спілкуватися із захисником із дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування.

До питання про електронну форму постанови слідчого, прокурора (ч. 6 ст. 110 КПК України). З одного боку, наведена норма є проявом цифровізації кримінального провадження. Вона була прийнята 15.03.2022 р. і залишиться чинною після скасування дії воєнного стану. З іншого боку, її аналіз викликає цілу низку питань. Зокрема, Н. Глинська і Д. Клепка в цілому позитивно оцінюють такі законодавчі зміни, водночас звертають увагу на проблемні питання, які можуть виникнути у процесі застосування цієї норми:

1) створення електронної постанови передбачає надсилання такої постанови в електронному вигляді. У цьому сенсі принциповим вважаємо уточнення, що таке листування має відбуватися за допомогою офіційної електронної пошти слідчого, прокурора, а за можливості й адресата (або якщо особа вже залучалася до кримінального провадження, за допомогою електронної адреси, яку вона повідомила);

2) виникає запитання щодо підтвердження отримання такої постанови адресатом, адже відповідно до ч. 7 ст. 110 КПК постанова слідчого, дізнавача, прокурора, прийнята в межах компетенції згідно із законом, є обов'язковою для виконання фізичними та юридичними особами, прав, свобод чи інтересів яких вона стосується. Автори припускають, що в цьому випадку підтвердженням отримання рішення слідчого, прокурора може бути тільки відповідь на електронний лист слідчого або прокурора адресатом. Водночас такий порядок видається неефективним та може бути використаний особою з метою зловживання своїми права та умисного ухилення від виконання постанови. Тож повинен бути розроблений механізм, який зможе мінімізувати зловживання як з боку обвинувачення, так і з боку інших учасників кримінального провадження [5, с. 35].

Отже, треба констатувати, що зараз ця норма є недосконалою і потребує свого доопрацювання. Фактично, щоб уникнути зловживань і пересвідчитися в отриманні учасниками провадження копії постанови, слідчий, дізнавач, прокурор, має роздрукувати на паперовому носії відповідну постанову і направити її учасникам кримінального провадження засобами поштового зв'язку. Тобто забезпечити виключно електронний документообіг сьогодні неможливо.

На нашу думку, питання про електронну форму постанови дізнавача, слідчого, прокурора варто розглядати ширше, зокрема у взаємозв'язку із таким узагальнюючим поняттям, як «електронне кримінальне провадження». З цього питання науковці

висловлюють позицію, що нововведення стосовно електронної форми постанови «є важливим законодавчим рішенням у напрямі переведення документування кримінального провадження в електронну форму, що є передумовою розробки електронного кримінального провадження як єдиної платформи взаємодії учасників процесу» [5, с. 35]. Щодо питання про платформу, звернемо увагу на інше наукове дослідження, в якому, серед іншого, висуваються науково обґрунтовані пропозиції щодо створення цифрової платформи для взаємодії суб'єктів кримінального провадження. Автори вважають, що одним із напрямків оцифрування кримінального провадження має стати створення цифрової платформи для взаємодії суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності, оскільки це дасть змогу забезпечити правовий режим транспарентності кримінального процесу, тобто його прозорості, «відкритості» для учасників кримінального провадження. При цьому одним із напрямків реалізації цієї платформи є створення єдиного електронного реєстру матеріалів досудового розслідування, що має забезпечити вільний доступ сторін до матеріалів провадження із наступними можливостями: онлайн подання процесуальних документів, обмін документами між учасниками, судами, установами; онлайн доступ до всіх відкритих матеріалів; забезпечення ідентифікації особи у кримінальному провадженні за допомогою електронного підпису, за яким можна встановити, що документ в електронній формі підписала саме конкретна особа; обмін повідомленнями онлайн; отримання результатів розгляду клопотань учасниками провадження та інше [11, с. 299].

Повністю підтримуючи висловлені пропозиції, додамо, що в умовах воєнного стану вони набувають додаткової актуальності у зв'язку із тим, що учасники провадження можуть перебувати в різних регіонах України, або навіть закордоном і для забезпечення їх ефективної участі у кримінальному провадженні їм має бути надано доступ до матеріалів провадження у будь-який час та у будь-якому місці. Також за допомогою цифрової платформи взаємодії учасників процесу буде забезпечено права сторони кримінального провадження на доступ до процесуальної інформації і ознайомлення з матеріалами провадження і будуть нівельовані ситуації, коли суд вимушений визнати докази недопустимими внаслідок того, що сторона провадження не виконала вимог ст. 290 КПК і не відкрила певний матеріал тощо.

До питання про збереження копій матеріалів кримінальних проваджень в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора (ч. 14 ст. 615 КПК України). Здійснення системного аналізу кримінального процесуального законодавства, дозволило науковцям зробити висновок, що збереження матеріалів кримінального провадження в електронній формі можливо в деяких випадках: 1) виготовлення в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису службової особи; 2) створення з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування; 3) оцифрування, тобто переведення матеріалів кримінального провадження в електронний формат [6, с. 255–257].

Враховуючи, що паперова форма все ж таки залишається переважаючою формою документообігу, на нашу думку, збереження матеріалів кримінального провадження в електронній формі шляхом оцифрування паперових носіїв, залишається найбільш використовуваною формою. Цей висновок ґрунтується на тому, що на цей момент цифровізація торкнулася в повній мірі не всіх органів досудового розслідування і наразі інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування «іКейс» використовується тільки антикорупційними органами. Щодо згаданої системи, варто зауважити, що відповідно до Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «іКейс» «матеріали кримінального провадження, зокрема клопотання, постанови, протоколи, доручення тощо, створюються у Системі з використанням форм та шаблонів. У разі необхідності до клопотань, постанов, протоколів, інших процесуальних документів можуть додаватися додатки. Як додатки можуть обиратися документи, створені у Системі або завантажені до неї. Документи, обрані як додатки, відображаються у вигляді відповідних посилань на них у Системі» [12]. Вбачається, що робота всіх органів досудового розслідування у вказаній системі значно спростила б їх роботу в умовах воєнного стану і стала би підґрунтям, поштовхом до створення єдиної платформи взаємодії учасників процесу.

Висновки. У статті було досліджено питання цифрової трансформації кримінального провадження в умовах воєнного стану. Було розглянуто конкретні норми кримінального процесуального законодавства, в яких закріплено діджитал інструменти

здійснення кримінального провадження, зокрема, ч. 6 ст. 110, ч. 6 ст. 236, ст. 245-1, ст. 268 КПК, ст. 206-1, ч. 1 ст. 615, ч. 11 ст. 615, абз. 2 ч. 11 ст. 615, ч. 12 ст. 615, ч. 14 ст. 615 КПК України. Зважаючи на обсяг дослідження, нами було детально розглянуто декілька напрямів: дистанційна участь захисника під час проведення процесуальної дії (ч. 12 ст. 615 КПК України), електронна форма постанови слідчого, прокурора (ч. 6 ст. 110), збереження копій матеріалів кримінальних проваджень в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора (ч. 14 ст. 615 КПК України). На підставі проведеного аналізу, нами висувається науково обґрунтована теза про те, що *конфіденційне спілкування підозрюваного із захисником обов'язково повинно бути забезпечено дізнавачем, слідчим, прокурором перед проведенням відповідної процесуальної дії з метою гарантування дотримання прав та свобод підозрюваного, а також з метою забезпечення реалізації гарантій адвокатської діяльності*. У зв'язку із чим пропонується норму ч. 12 ст. 615 КПК України доповнити положенням такого змісту: «Перед проведенням процесуальної дії дізнавач, слідчий, прокурор зобов'язані забезпечити право підозрюваного вільно і без обмежень у часі спілкуватися із захисником із дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування». Узагальнюючи цитовані положення, висловлені науковцями, а також власні думки, норму щодо дистанційної участі захисника для проведення процесуальної дії, на нашу думку, можна реалізувати за таких умов: дізнавачем, слідчим, прокурором повинна бути врахована думка захисника та його підзахисного щодо можливості здійснення «дистанційного захисту»; перед проведенням процесуальної дії дізнавач, слідчий, прокурор зобов'язані забезпечити право підозрюваного вільно і без обмежень у часі спілкуватися із захисником із дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування.

Список використаних джерел

1. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г. та ін. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Вид. 3. Електронне видання.
2. Михайленко В. Деякі проблемні питання участі підозрюваного, обвинуваченого у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. *Кримінально-правові, кримінологічні, кримінально-процесуальні та криміналістичні проблеми протидії злочинності в умовах воєнного стану* : Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, Львів, Дніпро, 20 квітня 2022 року. С. 74–77.
3. Михайленко В. Еволюція судової практики у кримінальному провадженні в актуальних умовах воєнного стану. Ч. 1. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/evolyuciya-sudovoyi-praktiki-u-kriminalnomu-provazhenni-v-aktualnih-umovah-voennogo-stanu-chastina-.html>.
4. Михайленко В. Еволюція судової практики у кримінальному провадженні в актуальних умовах воєнного стану. Ч. 2. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/evolyuciya-sudovoyi-praktiki-u-kriminalnomu-provazhenni-v-aktualnih-umovah-voennogo-stanu-chastina.html>.
5. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Цифровізація кримінального провадження: сучасні аспекти концептуалізації. *Ч.1. Питання боротьби зі злочинністю*. 2022. № 43. Т. 1. С. 24–42. DOI: 10.31359/2079-6242-2022-43-24.
6. Фоміна Т. Особливості збереження матеріалів кримінальних проваджень в умовах воєнного стану. *Вісник ХНУВС*. 2022. № 2(97). С. 250–260. DOI: 10.32631/v.2022.2.22.
7. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : монограф. Харків : Право, 2018. 280 с.
8. Діяльність прокурора в особливий період : навч. посібник / Туркот М. С., Єні О. В., Ганова Г. О., Лазукова О. В. Київ : Національна академія прокуратури України, 2019. 416 с.
9. Міністерство цифрової трансформації України: цілі до 2024 року. URL: <https://thedigital.gov.ua/ministry#section-goals>.
10. Гловюк І. Питання реалізації конституційного права на професійну правничу допомогу у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. *Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану*: матеріали наукового семінару (2–3 червня 2022 р.) / упоряд.: М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, Н. Я. Лепіш. Львів : ЛьвДУВС, 2022. 315 с.
11. Демура М. І., Клепка Д. І., Крицька І. О. Забезпечення прав та законних інтересів особи в умовах «діджиталізації» кримінального провадження. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 295–301. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.59.
12. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування

«iКейс», затверджене наказом тимчасово виконуючого повноваження Директора Національного антикорупційного бюро України, Генерального прокурора, Голови Ради суддів України, Голови Вищого антикорупційного суду від 15.12.2021 № 175/390/57/723. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>.

Надійшла до редакції 09.12.2022

References

1. Hloviuk, I., Drozdov, O., Teteriatnyk et al. Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia, sudovoho rozghliadu v umovakh voiennoho stanu: naukovopraktychnyi komentar Rozdilu IX-1 Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy [Special regime of pre-trial investigation, trial under martial law: scientific and practical commentary on Section IX-1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine]. Vyd. 3. Elektronne vydannia. [in Ukr.].
2. Mykhailenko, V. (2022) Deiaki problemni pytannia uchasti pidozriuvanoho, obvynuvachenoho u kryminalnomu provadzhenni v umovakh voiennoho stanu [Some problematic issues of the participation of a suspect, accused in criminal proceedings under martial law]. *Kryminalno-pravovi, kryminolohichni, kryminalno-protsesualni ta kryminalistychni problemy protydii zlochynnosti v umovakh voiennoho stanu. Vseukr. nauk.-prakt. konf.* Kyiv, Lviv, Dnipro, 20 kvitnia 2022 roku, pp. 74–77. [in Ukr.].
3. Mykhailenko, V. Evoliutsiia sudovoi praktyky u kryminalnomu provadzhenni v aktualnykh umovakh voiennoho stanu [The evolution of judicial practice in criminal proceedings in the actual conditions of martial law]. Part 1. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudovapraktika/evolyuciya-sudovoi-praktiki-u-kryminalnomu-provadzhenni-v-aktualnih-umovah-voennogo-stanu-chastina.html>. [in Ukr.].
4. Mykhailenko, V. Evoliutsiia sudovoi praktyky u kryminalnomu provadzhenni v aktualnykh umovakh voiennoho stanu [The evolution of judicial practice in criminal proceedings in the actual conditions of martial law]. Part 2. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudovapraktika/evolyuciya-sudovoi-praktiki-u-kryminalnomu-provadzhenni-v-aktualnih-umovah-voennogo-stanu-chastina.html>. [in Ukr.].
5. Hlynska, N. V., Klepka, D. I. (2022) Tsyfrovizatsiia kryminalnoho provadzhennia: suchasni aspekty kontseptualizatsii [Digitization of criminal proceedings: modern aspects of conceptualization]. Part 1. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. № 43. Vol. 1, pp. 24–42. DOI: 10.31359/2079-6242-2022-43-24. [in Ukr.].
6. Fomina, T. (2022) Osoblyvosti zberezhenia materialiv kryminalnykh provadzen v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of storage of materials of criminal proceedings under martial law]. *Visnyk KhNUVS*. № 2(97), pp. 250–260. DOI: 10.32631/v.2022.2.22. [in Ukr.].
7. Lazukova, O. V. (2018) Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedennia antyterrorystychnoi operatsii [Special regime of pre-trial investigation in conditions of war, state of emergency or in the area of anti-terrorist operation] : monohraf. Kharkiv : Pravo, 280 p. [in Ukr.].
8. Diialnist prokurora v osoblyvyi period [Activities of the prosecutor in a special period] : navch. posib. / Turkot M. S., Yeni O. V., Hanova H. O., Lazukova O. V. Kyiv : Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy, 2019. 416 p. [in Ukr.].
9. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii Ukrainy: tsili do 2024 roku [Ministry of digital transformation of Ukraine: goals until 2024]. URL: <https://thedigital.gov.ua/ministry#section-goals>. [in Ukr.].
10. Hloviuk, I. (2022) Pytannia realizatsii konstytutsiinoho prava na profesiinu pravnychu dopomogu u kryminalnomu provadzhenni v umovakh voiennoho stanu [The issue of implementing the constitutional right to professional legal assistance in criminal proceedings under martial law]. *Konstytutsiini prava i svobody liudyny ta hromadianyna v umovakh voiennoho stanu: materialy naukovoho seminaru (2–3 chervnia 2022 r.)* / uporyad.: M. V. Kovaliv, M. T. Havryltsiv, N. Ya. Lepish. Lviv : LvDUVS, 315 p. [in Ukr.].
11. Demura, M. I., Klepka, D. I., Krytska, I. O. (2020) Zabezpechennia prav ta zakonnykh interesiv osoby v umovakh «didzhytalizatsii» kryminalnoho provadzhennia [Ensuring the rights and legitimate interests of a person in the conditions of "digitalization" of criminal proceedings]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 1, pp. 295–301. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.5912. [in Ukr.].
12. Polozhennia pro informatsiino-telekomunikatsiinu systemu dosudovoho rozsliduvannia «iКейс», zatverdzhene nakazom tymchasovo vykonuiuchoho povnovazhennia Dyrektora Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy, Heneralnoho prokurora, Holovy Rady suddiv Ukrainy, Holovy Vyschoho antykoruptsiinoho sudu vid 15 hrudnia 2021 roku № 175/390/57/723 [Regulations on the information and telecommunications system of the pre-trial investigation "iCase", approved by the order of the temporary executive authority of the Director of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Prosecutor General, the Chairman of the Council of Judges of Ukraine, the Chairman of the High Anti-Corruption Court dated December 15, 2021 No. 175/390/57/723]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Maryna Demura. On the issue of the digital transformation of criminal proceedings under martial law. The article examined the issue of digital transformation of criminal proceedings under martial law. Specific norms of criminal procedural legislation were considered, which enshrine digital tools for criminal proceedings, in particular, Part 6 of Art. 110, Part 6 of Art. 236, Art. 245-1, Art. 268 of the CPC, Art. 206-1, Part 1 of Art. 615, Part 11 of Art. 615, par. 2 h. 11 st. 615, part 12 of Art. 615, Part 14 of Art. 615 of the CCP of Ukraine. Taking into account the scope of the research, we considered several areas in detail: remote participation of the defense attorney in the conduct of procedural action (Part 12 of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine), electronic form of the resolution of the investigator, prosecutor (Part 6 of Article 110), preservation of copies of the materials of criminal proceedings in in electronic form from the inquirer, investigator or prosecutor (Part 14 of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine).

On the basis of the conducted analysis, we put forward a scientifically substantiated thesis that confidential communication between the suspect and the defense attorney must be ensured by the inquirer, investigator, and prosecutor before conducting the appropriate procedural action in order to guarantee compliance with the rights and freedoms of the suspect, as well as to ensure the implementation of guarantees of advocacy. In connection with this, the norm of Part 12 of Art. 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine should be supplemented with the following provision: "Before conducting a procedural action, the inquirer, the investigator, the prosecutor are obliged to ensure the right of the suspect to communicate freely and without time limits with the defense attorney in compliance with the conditions ensuring the confidentiality of communication".

Keywords: digitalization, transformation, martial law, digital tools, fixing by technical means, remote participation.

УДК 343.46

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-381-387

**Володимир
ЄФІМОВ©**
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Дмитро
САНАКОЄВ©**
кандидат
юридичних наук,
доцент

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ГРУП ТА ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Констатовано, що для ефективної протидії організованій злочинності однією з міжнародних рекомендацій є така: при розробці стратегій антизлочинної політики, включаючи законодавство та інші заходи, держави повинні враховувати структурні особливості злочинних організацій і способи їх діяльності.

Організовані злочинні групи та злочинні організації зорієнтовані на надання незаконних товарів і послуг, а також на проникнення в законні види діяльності за допомогою найрізноманітніших методів, включаючи корупцію та насилля, виникає необхідність у розробці нових стратегій у галузі запобігання злочинності, які, звужуючи можливості подібних організацій,

© В. Єфімов, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7094-3990>
efimov2009@i.ua

© Д. Санакоєв, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6783-3168>
d_sanakoyev@ukr.net